

EU:s bistånd

Hur, vad och för vem?

Simulering om EU:s bistånd

Sammanfattning:

I simuleringen så träffas några av EU:s biståndsministrar för att fördela pengar till olika biståndsprojekt. Medverkande deltagare agerar antingen politiker, tjänstemän eller projektansvariga för olika biståndsprojekt.

Ministrarna fattar det slutgiltiga beslutet efter att fått höra presentation från de olika projekten.

Simuleringen lämpar sig bäst för elever på gymnasieskolan och tar cirka 1-1,5 h i anspråk. Lämpligt antal deltagare är 18-30 stycken. Ett vanligt, medelstort rum med bord och stolar krävs.

Syften:

- Introducera hur bistånds- och utvecklingssamarbete kan bedrivas.
- Ge möjlighet för deltagarna att själva bilda sig en uppfattning om hur biståndspolitik ska bedrivas.
- Öva förmågan att presentera projekt inför grupp.
- Skapa förståelse för rollerna tjänstemän-politiker.

Material:

Innan du påbörjar simuleringen bör du ha följande material klart:

- * OH och/eller plansch med de projekt som ingår i simuleringen.
- * Kopior av instruktionerna till alla deltagare (se fördelning längre ned).
- * Kopior av EU-direktiven till tjänstemännen.
- * OH och/eller kopior med hur bistånd kan fördelas.
- * Övrigt relevant material för diskussionen.
- * Tillgång till whiteboard, blädderblock etc.
- * Ett färdigmöblerat rum lämpligt för simuleringen.

Deltagarna kommer dessutom att behöva ha papper och penna för att kunna göra anteckningar.

Instruktioner:

Börja med att förklara att några av EU:s biståndsministrar har samlats till ett möte för att fatta beslut kring två olika saker. Dels ska de arbeta fram en gemensam EU-policy för hur EU ska arbeta med biståndsfrågor i framtiden. Dessutom ska de fördela EU-bidrag till olika biståndsprojekt. De har 100 miljoner Euro att fördela och de finns sex olika projekt som har sökt pengar. Presentera sedan de olika projekt som du har valt ut till att vara med i simuleringen. (När du väljer ut projekt tänk på att försöka ha en så stor variation av projekt som möjligt med hänsyn till vad som görs, vart biståndet bedrivs och vilka som bedriver projektet.)

Till sin hjälp kommer politikerna att ha två stycken tjänstemän som kommer att presentera deras förslag på fördelning av bidraget. Tjänstemännen kommer även att agera rådgivare. Innan de fattar beslut kommer de även att få en presentation av de olika projekten av de projektansvariga. Då kommer det även att finnas möjlighet att ställa frågor om projekten.

Simulering om EU:s bistånd

Deltagarna kommer antingen att vara politiker, tjänsteman eller projektansvarig. Fördela rollerna till deltagarna och be att de sätter sig på resp. plats. Möbleringen bör vara så att tjänstemännen har en egen avskild plats liksom politikerna, som bör sitta runt ett eller flera bord. Projektansvariga ska sitta i sex olika grupper.

Fördelningen rekommenderas vara enligt följande:

- * Vid 18 deltagare är 12 projektansvariga (2 per projekt), 4 politiker samt 2 tjänstemän.
- * Vid 19-22 deltagare så fyll på antalet politiker till 5, 6 eller 7.
- * Vid 22-30 deltagare öka antalet politiker till 7 och därefter antalet projektansvariga.

Berätta att deltagarna nu kommer att få ca 10 minuter på sig att arbeta. Politikerna ska arbeta med att ta fram en EU-policy för biståndet. Tjänstemännen ska göra en preliminär fördelning av hur de tycker att de 100 miljonerna ska fördelas på de aktuella projekten. Till sin hjälp har de ett papper med EU-direktiv. De projektansvariga ska arbeta med att förbereda sin presentation som de ska ha för politikerna om sitt projekt. Innan de sätter igång så förklara kort hur bistånd kan fördelas (se bilaga för tips).

Under tiden som deltagarna arbetar så rita upp en synlig matris på 5x 8 rutor enligt följande:

<u>Projekt</u>	<u>Önskemål</u>	<u>Förslag</u>	<u>Förhandling</u>	<u>Beslut</u>
”Projekt 1”				
”Projekt 2”				
”Projekt 3”				
”Projekt 4”				
”Projekt 5”				
”Projekt 6”				
Summa				

Efter ca 10 minuter (beroende på hur arbetet gått för dem) så låt politikerna högt och tydligt läsa upp hur deras EU-policy är. Skriv ned, synligt för alla, detta i punktform.

Därefter följer en presentation av de olika projekten. De projektansvariga får någon eller några minuter på sig att presentera sitt biståndsprojekt för politikerna och tjänstemännen. Presentationen ska avslutas med att de anger ett önskemål för hur stor del av de 100 miljonerna Euro som de anser att de ska ha för sitt projekt. Notera detta på tavlan under kolumnen för önskemål. Politikerna och tjänstemännen kan sedan ställa några frågor om projektet (baserat på underlag om hur bistånd kan fördelas m.m.).

Avsluta den sista projektpresentationen med att summera de önskemål som har inkommit från de projektansvariga. Med största sannolikhet kommer de att överstiga 100 miljoner.

Därefter lämnas ordet till tjänstemännen som får föredra sitt förslag till fördelning av resurserna baserat på de direktiv som sedan tidigare finns framtagna för biståndet. (Detta blir ett tjänsteutlåtande som utgör underlag för politikerna.) Notera förslaget i tabellen på tavlan.

Simulering om EU:s bistånd

Det börjar nu bli dags att fatta beslut om hur pengarna ska fördelas och förklara att politikerna nu ska samlas för att diskutera igenom de olika projekten och därefter ta fram ett beslut (som baseras dels på tjänsteutlåtandet, dels på deras egna nya biståndspunkter och dels på projektpresentationerna.) Till sin hjälp i diskussionerna kommer en av tjänstemännen att stanna kvar och agera sekreterare och svara på frågor som politikerna kan tänkas ha.

Medan politikerna sammanträder har även de projektansvariga chansen att träffas och diskutera igenom fördelningen av pengarna. Om det är så att de projektansvariga lyckas enas kring en fördelning som alla kan acceptera så kan politikerna kanske övertygas om att välja denna. Till sin hjälp i förhandlingen har de projektansvariga en tjänsteman som medlar och tar anteckningar.

När politikerna börjar bli klara så bryts förhandlingarna och om tjänstemannen har lyckas få till stånd ett medlingsförslag så presenteras detta (notera i kolumnen ”förhandling” på tavlan). I annat fall så går ordet runt bland de olika projektansvariga och de får ange ett nytt önskemål. Om en enighet finns bland projekten och den nya summan är 100 miljoner så har politikerna chansen att välja detta (om de vill). I annat fall så får de berätta hur de beslutat att fördela pengarna samt motivera detta.

Därefter bryts själva simuleringen och diskussionsfasen tar vid.

Diskussion:

Den viktigaste delen i simuleringen är den diskussion som hålls i direkt anslutning till simuleringen. Denna del får inte göras för kort eller hoppas över eftersom det är vid diskussionen som de verkliga kunskaperna och insikterna görs.

Det är viktigt att ledaren för simuleringen styr diskussionen och ser till att det som skedde under simuleringen verkligen tas upp till diskussion samt ställer relevanta följdfrågor.

I diskussionen gäller det att först reda ut ”vad som hände” och ”vad alla känner” innan man går vidare och försöker generalisera, drar paralleller till verkligheten eller andra former av slutsatser.

Exempel på frågor:

- * Hur var det att få agera efter instruktioner som ni fick utdelade?
- * Hur resonerade ministrarna när de tog fram en policy för biståndet i början?
- * Hur kändes det för tjänstemännen att få tolka direktiv? Svårt-lätt?
- * Hur resonerade de projektansvariga när de planerade projekten? Gjordes planer för bra projekt eller för att falla de som beslutade i smaken?
- * Hur tyckte de att det gick att presentera projekten för ministrarna? Svårt-lätt?
- * Ändrade ministrarna/tjänstemännen sin åsikt något om projekten när de fick en presentation? Något de reagerade positivt eller negativt på?
- * Hur gick snacket bland ministrarna efter presentationerna? Ändrade man tjänstemännens förslag något? Varför?
- * Hur gick det att förhandla mellan projekten? Gav några med sig? Varför? Varför inte?

- * Vad tyckte deltagarna om simuleringen? Vad var roligt/tråkigt?

Simulering om EU:s bistånd

- * Finns det någon koppling till verkligheten? Vad i sånt fall? Vad stämmer inte med verkligheten?
- * Vad tycker deltagarna om de olika projekten? Vilka är bra och vilka är dåliga?
- * Vilken typ av bistånd ska man bedriva i EU och/eller Sverige? Ska t.ex. länder som inte är demokratier få bistånd? Varför/varför inte?
- * Ska biståndet vara riktade småinsatser eller stora institutionsformande projekt? Vilken roll ska stater, organisationer etc. ha i biståndsarbetet?
- * Var ska bistånd/utvecklingssamarbete bedrivas? Vilka världsdelar ska ha företräde etc.
- * Hur är det idag? – Vilken typ av bistånd bedrivs? (Komplettera gärna diskussionen med att presentera ”fakta” över biståndssamarbetet idag och hur EU arbetar.)

Bilagor:

- * Instruktioner för biståndsminister (för att dela ut)
- * Instruktioner för projektansvarig (för att dela ut)
- * Instruktioner för tjänsteman (för att dela ut)
- * Direktiv för fördelning av EU:s bistånd (för att dela ut)
- * Lista över biståndsprojekt (välj ut 6 stycken för simuleringen)
- * Olika sätt att använda biståndet (för att presentera för deltagarna)

Om simuleringen:

Konstruktion: Anders Pettersson (anders.pettersson@GRutbildning.to)

Värdefulla bidrag och synpunkter: Leif Carmhagen Hagagymnasiet, Norrköping och Sven Olsson GR Utbildning/Den Globala Skolan

Testspel: Elever vid Westerlundiska gymnasiet i Enköping samt deltagare vid Den Globala Skolans internationella symposium om simuleringsspel i Köpenhamn, maj 2003. Tack för värdefulla synpunkter.

INSTRUKTIONER – BISTÅNDSMINISTER

Du är biståndsminister från ett av medlemsländerna i EU. Du och några kolleger till dig har träffats för ett ministerrådsmöte kring biståndsfrågorna.

Ni har två saker på dagordningen som ni ska behandla och fatta beslut kring under ert möte.

1. Ta fram en gemensam EU-policy kring hur organisationen ska arbeta med bistånd.

Policyn ska vara i punktform och vara just en allmän policy över inriktningen på biståndsarbetet. Exempel på punkter som kan finnas med är:

* Vem ska vara mottagare av biståndet? T.ex. internationella organisationer, stater, NGO:s, företag, enskilda personer. Vilka krav ska det vara på mottagarna?

* Vem ska bedriva biståndsarbete? T.ex. internationella organisationer (FN, IBRD, IMF, EU osv.), Bilateralt bistånd (t.ex. mellan två stater), NGO:s (stora - små).

* Vilka typer av projekt ska bedrivas? (Långsiktiga eller kortsiktiga; konkreta eller abstrakta; i vilken del av världen ska bistånd bedrivas)

* Ska man ha bundet eller obundet bistånd (dvs. ha krav på mottagarlandet/organisationen om motprestationer.)

2. Ni ska även fördela bidrag till sex olika projekt som har sökt pengar av EU för att bedriva bistånd. Ni har totalt 100 miljoner Euro att fördela på projekten.

Till er hjälp att fördela dessa kommer det att finnas några tjänstemän som kommer att bistå med sakkunskaper och bereda ärendet åt er.

Ni kommer dessutom att få höra en presentation av varje projekt.

INSTRUKTIONER– PROJEKTANSVARIG

Du och din/dina kollega/kolleger är projektansvariga för ett biståndsprojekt (vilket informerar Generalsekreteraren om).

Ert projekt är:

Er uppgift är att försöka få bidrag till ert projekt av biståndsministrarna som har samlats till möte. Biståndsministrarna har 100 miljoner Euro att fördela och totalt finns det sex projekt som är intresserade av att få pengar. Ni vill självklart försöka få så mycket pengar som möjligt av ministrarna för att ert projekt ska bli så bra som möjligt.

Ni har fått möjlighet att presentera ert projekt inför ministrarna och de tjänstemän som bereder ärendet. Ni ska förbereda er presentation för ministrarna (ca 1-2 min) och därefter kommer de att få möjlighet att ställa frågor till er om projektet.

Exempel på saker som er presentation kan/bör innehålla är:

- * Hur ska ert projekt bedrivas? Vilka metoder tillvägagångssätt använder ni? Vilka involveras/kommer att arbeta i ert projekt?
- * Kräver ni några gentjänster av era mottagare? (bundet bistånd?)
- * Vilka samarbetspartners använder ni er av?
- * Vad ska pengarna gå till?
- * Hur mycket behöver ni?

Efter alla presentationer kommer ni att få möjlighet att förhandla med de andra projekten för att gemensamt nå ett förslag på hur de 100 miljonerna ska fördelas.

INSTRUKTIONER – TJÄNSTEMAN

Du är tjänsteman som arbetar på EU:s biståndskontor. Du har blivit anställd på grund av din långa erfarenhet och expertis kring bistånds- och utvecklingsfrågor.

Din uppgift på biståndskontoret är att bereda underlag och bistå politikerna med sakkunskaper. Du förväntas som tjänsteman att inte ”lägga dig i” med politiska synpunkter utan att istället följa de direktiv som finns för verksamheten (Se bifogad bilaga.)

Din första uppgift blir att tillsammans med dina kolleger att ta fram ett förslag på hur de 100 miljonerna Euro, som finns att dela ut ska fördelas bland de projekt som har sökt pengar. Du ska sedan, efter projektpresentationerna, presentera detta förslag för politikerna.

Under projektpresentationerna sitter ni som tjänstemän med bland ministrarna och ställer frågor till de som presenterar projekten. Ställ frågor som hjälper er i er bedömning om projekten uppfyller de direktiv som finns.

Efter att ni hört presentationen av projekten och att ni har presenterat ert förslag på fördelning kommer ni att dela på er. En av er kommer att sitta kvar vid ministermötet för att hjälpa politikerna att fatta ett beslut kring fördelningen av pengarna. En av er kommer att hjälpa de olika projektansvariga att enas kring ett samlat förslag på fördelning av de 100 miljonerna Euro.

Direktiv för fördelning av EU:s bistånd

Antaget vid Europeiska rådets möte i Göteborg 2001

1. Bistånd bör ges till projekt som främjar en demokratisk samhällsutveckling och respekt för mänskliga rättigheter i mottagarländerna.
2. Listan över behov är stort. I valet av mottagarländer och utvecklingsprojekt bör EU:s medlemsländers tidigare kolonier prioriteras.
3. Cirka 10% av biståndet bör vara bundet.
4. Huvuddelen av biståndet ska satsas på långsiktigt utvecklingssamarbete med inriktning på fattigdomsbekämpning, ekonomisk och social utjämning.
5. Bistånd syftande till en framsynt hushållning med naturresurser och hållbar ekologisk utveckling i mottagarländerna har hög prioritet.
6. Projekt syftande till fred, säkerhet och förståelse för människor i och mellan länderna.
7. EU stödjer och vill utveckla projekt som arbetar för att minska arbetslösheten i samarbetsländerna.

Lista över biståndsprojekt:

Energi och avfallsplanering i Jugoslavien.
(drivs av EUF – Europeiska utvecklingsfonden)

Demokratiseringsprojekt för kvinnor i Bolivia.
(drivs av Kyrkans Internationella Biståndsorganisation).

HIV/Aids förebyggande åtgärder i Moçambique.
(drivs av ett privat bistånds företag i Portugal)

Projektet ”Borra Brunnar” i Jordanien.
(drivs av olika europeiska NGO:s)

Kampanj i Sydamerika för en förändring av grödor som odlas.
(drivs av Intresseföreningen Europas bönder)

Utveckling av solfångare i Etiopien.
(drivs av en lokal forskningsorganisation)

Katastrofhjälp till översvämningar i Bangladesh
(drivs av Svenska Räddningsverket)

Hjälp till gatubarn i S:t Petersburg
(drivs av Frälsningsarmén)

Stöd till ett jordbrukskollektiv på Cuba.
(drivs av Svensk-Cubanska Vänskapsföreningen)

Uppbyggnad av samhällsstyrning och infrastruktur i Albanien.
(drivs av UNDP)

Läs- och skrivprojekt på Salomonöarna.
(drivs av UNESCO)

Start av jordbrukskooperativ i Tanzania.
(drivs av Vänskapsföreningen Sverige-Tanzania)

Olika sätt att använda biståndet

Bundet eller obundet bistånd?

- * **Bundet bistånd:** Mottagarlandet tvingas använda pengarna till det givarna vill. Oftast innebär det att länderna tvingas köpa givarnas varor för biståndspengarna.
- * **Obundet bistånd:** Mottagarlandet avgör själv vad de vill använda pengarna till.

Privat eller offentligt biståndsmottagande?

- * Till privatpersoner i mottagarlandet
- * Till NGO:s i mottagarlandet
- * Till statliga myndigheter i mottagarlandet
- * Till internationella organ.

Privat eller offentligt biståndsdrivande?

- * **Multilateralt:** internationellt biståndsdrivande genom FN, IBRD, IMF, EU osv.
- * **Bilateralt:** mellan två stater genom t.ex. Sida och mottagarlandet.
- * **NGO:** "Non Governmental Organizations" (enskilda organisationer på svenska) t.ex. Lutherhjälpen, Rädda Barnen, Röda Korset förmedlar biståndet.